

Kamer der Volksvertegenwoordigers		Chambre des Représentants	
Zittingsjaar 1936-1937	N° 76		Session de 1936-1937
	VERGADERING van 15 December 1936	SEANCE du 15 décembre 1936	

WETSVOORSTEL

aangaande de herinrichting van het officieel middelbaar onderwijs.

TOELICHTING

MEVROUWEN, MINE HEEREN,

I. — Over de noodzakelijkheid van nieuwe middelbare scholen.

Tengevolge van de wetgeving van 1884, was het aantal Koninklijke Athenaea beperkt geworden tot 23; dit der Rijksmiddelbare scholen voor jongens tot 100; en dit der Rijksmiddelbare meisjesscholen tot 60. Verschillende factoren, waaronder de grootere eischen gesteld door de groote cultureele ontwikkeling onzer dagen, de aanzienlijke uitbreiding van het economisch leven, de wet op den leerplicht, werden reeds vroeger ingeroepen om de noodzakelijkheid van de uitbreiding van het officieel middelbaar onderwijs te rechtvaardigen. Deze noodzakelijkheid werd door de Wetgevende Kamers ingezien en gaf, in 1934, aanleiding tot een wetsartikel, waarbij de Regeering gemachtigd werd Koninklijke Athenaea en Lycea, Rijksmiddelbare scholen voor jongens en meisjes in te richten, waarvan de noodzakelijkheid zou bewezen zijn. Sedert 1934, is het land dan ook een paar openbare instellingen van middelbaar onderwijs rijker geworden, maar intusschen is het ook gebleken dat, in sommige steden, geen gevolg aan den wettelijken eisch van honderden gezins-
hoofden gegeven werd, doordat de gemeentebesturen, hetzij om redenen van politieke aard, hetzij om financieele bezwaren, weigerden de nodige lokalen en het onontbeerlijk didactisch materieel ter beschikking te stellen. Het geval te Roeselare is overbekend en de besluiten van de gemeenteraden te Eekloo en Diksmuide hebben, op hun beurt, de publieke aandacht gaande gemaakt.

Om de herhaling van dezelfde betreurenswaardige houding van de betrokken gemeentebesturen onmogelijk te maken en om bijgevolg een groote oorzaak van wrijvingen onder de bevolking te vermijden, is het gewenscht, eens en voor altijd, de bestaande wetgeving betreffende de inrichting van het officieel middelbaar onderwijs, waarbij én Staat én Gemeente naast elkaar en te dikwijls tegenover

PROPOSITION DE LOI

relative à la réorganisation de l'enseignement moyen officiel.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

I. — De la nécessité de créer de nouvelles écoles moyennes.

En vertu de la législation de 1884, le nombre d'athénées royaux a été limité à 23; celui des écoles moyennes de l'Etat pour garçons, à 100; et celui des écoles moyennes pour filles, à 60. Différents facteurs, parmi lesquels les exigences plus grandes nécessaires au développement culturel étendu de notre époque, l'extension considérable de la vie économique, la loi sur l'enseignement obligatoire, ont déjà été invoqués antérieurement pour justifier le développement de l'enseignement moyen officiel. Les Chambres législatives en ont reconnu la nécessité, ce qui a donné lieu, en 1934, à un article de loi autorisant le Gouvernement à créer des athénées royaux et des lycées, des écoles moyennes pour filles et garçons, là où la nécessité en était démontrée. Depuis 1934, le pays s'est ainsi enrichi de quelques institutions d'enseignement moyen, mais, d'autre part, il a été également constaté qu'il n'a pas été donné suite, dans certaines villes, à la demande légitime de centaines de pères de famille, parce que les administrations communales ont refusé de fournir les locaux nécessaires ainsi que le matériel didactique indispensable, soit pour des raisons d'ordre politique, soit par suite de difficultés financières. Le cas de Roulers est archiconnu, et les décisions des conseils communaux d'Eekloo et de Dixmude ont suscité, à leur tour, l'attention du public.

Afin de rendre impossible la répétition de l'attitude regrettable des administrations communales intéressées et, par conséquent, d'éliminer une grande cause de mécontentement parmi la population, il serait désirable que les lois en vigueur concernant l'organisation de l'enseignement officiel moyen, où l'Etat et les communes se trouvent côte à côte et sont dressés trop souvent l'un contre l'autre,

elkaar staan, te regelen in een geest, die én het bestaan van officieele middelbare onderwijsinrichtingen én de gemeentelijke zelfstandigheid waarborgt.

II. — Over de zware lasten die op het gemeentebudget drukken.

Toen de wetgever het middelbaar onderwijs dat ten koste van den Staat verstrekt werd, inrichtte, hield hij rekening met de voordeelen, die voor een gemeente het bezit van een inrichting voor middelbaar onderwijs meebrengt, en hij had deze instelling dan ook ondergeschikt aan een belangrijke tusschenkomst van de gemeente in het betalen van de onkosten. Buiten het lokaal en een degelijk materieel, waarvan het onderhoud ten laste van de gemeente valt, hoefde deze laatste insgelijks een derde voor de inrichtingskosten op zich te nemen (art. 20 en 25 van de wet van 1 Juni 1850, gewijzigd door art. 9 van de wet van 15 Juni 1881). Maar naarmate in de gezinnen de wensch om hun kinderen de weldaden van het middelbaar onderwijs te laten genieten aangroeide, is de toestand dien de wetgever toen op het oog had, gewijzigd.

De inrichtingen voor middelbaar onderwijs werden in feite niet uitsluitend voorbehouden aan de kinderen wier ouders de gemeente bewonen. Meer en meer werden zij bijgewoond door kinderen uit andere gemeenten.

Deze evolutie die, in den beginne, bijna niet merkbaar was, werd in de jongste tijden bespoetigd door een meer doelmatig verkeer, zoodat thans, in enkele scholen, meer vreemde dan locale leerlingen aanwezig zijn.

De voordeelen blijven dus niet meer beperkt tot de gemeenten die tusschenkomen in de lasten, door hun inrichting voor middelbaar onderwijs vereischt. Ook vreemden genieten er van. Deze nieuwe verhouding heeft aanleiding gegeven tot gewettigde opmerkingen. Daar het aantal vreemde leerlingen steeds aangroeide, stegen de lasten eveneens, hetzij door het splitsen van klassen, het bijbouwen van lokalen e. d.

Meermaals heeft de Staat zich met dit vraagstuk beziggehouden. Minister Destrée, oud minister van Kunsten en Wetenschappen, had zelfs op 9 Maart 1922 een wetsvoorstel neergelegd, volgens hetwelk de onkosten zouden verdeeld worden tusschen de gemeente, waar de school bestond en deze welke leerlingen stuurde.

Het wetsvoorstel kwam echter nooit tot toepassing, daar deze tal van ongezonde toestanden zou na zich gesleept hebben. Het vraagstuk bleef echter voortbestaan en het moest kost wat kost opgelost worden, temeer daar de Staat een zeer gevaarlijk voorgaande had ingevoerd, door de wedden van de lagere gemeenteonderwijzers op zich te nemen.

De vrijstelling voor de gemeenten terzake van de uitgaven voor de wedden van het Staatspersoneel, drong zich eveneens op, daar de onkosten genoodzaakt door het middelbaar onderwijs meer en meer kunnen aangezien worden, als komende ten goede aan de geheele gemeenschap en niet zoo uitsluitend meer aan de gemeenten zelf.

De Regeering deed een eersten stap in die richting, toen ze voorstelde de wedden en vergoedingen van het personeel

soient réglées de façon définitive dans un esprit sauvegardant à la fois l'existence des établissements officiels d'enseignement moyen et l'autonomie communale.

II. — Des lourdes charges grevant le budget communal.

Lors de l'organisation de l'enseignement moyen donné aux frais de l'Etat, le législateur a tenu compte des avantages résultant pour une commune de la possession d'un établissement d'enseignement moyen et, en conséquence, il avait subordonné cet établissement à une large intervention de la commune dans le paiement des frais. En dehors du local et d'un matériel approprié dont l'entretien incombait à la commune, celle-ci était tenue de prendre en charge le tiers des frais d'établissement (art. 20 et 25 de la loi du 1er juin 1850, modifiés par l'article 9 de la loi du 15 juin 1881). Mais à mesure que le nombre des familles désirant faire bénéficier leurs enfants des bienfaits de l'enseignement moyen allait en croissant, la situation envisagée par le législateur se modifia.

Les établissements d'enseignement moyen ne furent plus réservés exclusivement aux enfants dont la famille habitait la commune. Ils furent fréquentés, de plus en plus, par des enfants d'autres communes.

Cette évolution, au début pour ainsi dire imperceptible, a été hâtée, en ces derniers temps, par les facilités de communications. De ce fait, il y a, dans quelques écoles, plus d'enfants étrangers que d'enfants de la localité.

Les avantages ne sont donc plus limités au profit des communes intervenant dans les frais occasionnés par leur institution d'enseignement moyen. Des étrangers en bénéficient également. Ce nouvel état de choses a donné lieu à des observations justifiées. Le nombre des élèves étrangers croissant rapidement, les frais ont augmenté de même, soit par le dédoublement des classes, soit par la construction de nouveaux locaux, etc.

Déjà souvent, l'Etat s'est préoccupé de ce problème. M. Destrée, ex-ministre des Sciences et des Arts, déposa même, à la date du 9 mars 1922, une proposition de loi aux termes de laquelle les frais seraient répartis entre la commune où se trouvait l'école et celles qui y envoyaient des élèves.

La proposition de loi n'arriva cependant jamais au stade d'application, étant donné qu'il en aurait résulté des situations malsaines. Le problème continua néanmoins à subsister et exigea, coûte que coûte, une solution, d'autant plus que l'Etat avait créé un précédent très dangereux en prenant à sa charge les traitements des instituteurs primaires communaux. L'exonération en faveur des communes en matière de dépenses de traitement du personnel de l'Etat s'imposa également, les frais occasionnés par l'enseignement moyen pouvant être considérés, de plus en plus, comme étant profitables à la communauté toute entière et ne plus seulement à la commune.

Le Gouvernement a fait un premier pas dans cette direction, quand il a proposé de prendre à sa charge les

van de Athenaea en Rijksmiddelbare scholen op zich te nemen, alsmede de onkosten voor de prijsuitdeelingen.

Deze maatregel werd verwezenlijkt door de wet van 22 Januari 1931 betreffende de provinciale en gemeentelijke fiscaliteit. Een nieuwe en laatste stap moest echter gedaan: de Staat neemt uitsluitend alle onkosten genoodzaakt door het middelbaar onderwijs op zich.

Door onderhavig wetsvoorstel, stellen de ondergeteekenden voor, dat de Staat alle kosten voor den bouw, het aanwerven en het onderhoud van de Koninklijke Athenaea en Rijksmiddelbare scholen op zich neme.

traitements et indemnités du personnel des athénées et écoles moyennes de l'Etat, ainsi que les frais des distributions des prix.

Cette mesure fut réalisée par la loi du 22 janvier 1931 concernant la fiscalité provinciale et communale. Il s'agit cependant de faire un nouveau et dernier pas: l'Etat seul doit supporter toutes les dépenses nécessitées par l'enseignement moyen.

Dans la présente proposition de loi, les signataires proposent que l'Etat supporte tous les frais de construction, d'acquisition et d'entretien des athénées royaux et écoles moyennes de l'Etat.

Edg. MISSIAEN.

WETSVOORSTEL

I. — Het oprichten van openbare scholen voor middelbaar onderwijs.

EERSTE ARTIKEL.

1) De aanvragen voor het oprichten van middelbare scholen of athenaea moeten rechtstreeks tot den Minister van Openbaar Onderwijs gericht worden.

2) De belanghebbende provincie- en gemeenteoverheden, zullen onmiddellijk aangezocht worden, binnen een tijdperk van ten hoogste 30 dagen, hun advies over die aanvraag te geven. Terzelfdertijd, zullen zij den Minister hun inzichten doen kennen nopens het oprichten, onder hun gezag, van inrichtingen die in een behoefte voorzien.

3) Het tot stand brengen van een provinciale inrichting kan in aanmerking komen, indien verschillende naburige gemeenten aan hun recht op initiatief wenschen te verzaken.

4) Tot het oprichten van Rijksscholen zal besloten worden, zoodra voornoemde overheden van hun recht op initiatief geen gebruik meer wenschen te maken of dat hooger genoemd tijdperk van dertig dagen zal verlopen zijn.

5) Indien de ouders echter in hun rekwist uitdrukkelijk het verlangen uiten, dat de Staat het initiatief neme om een inrichting voor middelbaar onderwijs tot stand te brengen, dan moet de Staat tot die oprichting daarvan overgaan, zonder voorafgaandelijk advies bij provinciale of gemeentelijke overheid.

PROPOSITION DE LOI

I. — De la création d'établissements publics d'enseignement moyen.

ARTICLE PREMIER.

1) Les demandes de création d'écoles moyennes ou d'athénées sont adressées directement au Ministre de l'Instruction publique.

2) Les autorités provinciales et communales intéressées seront invitées aussitôt à faire connaître, endéans un délai de 30 jours au plus, leur avis sur cette demande. En même temps elles feront connaître au Ministre leurs intentions concernant l'organisation, sous leur autorité, d'établissements répondant à une nécessité.

3) On peut envisager l'érection d'un établissement provincial, si plusieurs communes voisines désirent renoncer à leur droit d'initiative.

4) On décidera d'ériger des établissements de l'Etat, dès que les autorités mentionnées ne désirent plus faire usage de leur droit d'initiative ou que le délai mentionné de trente jours est écoulé.

5) Toutefois, si les parents, dans leur requête, expriment formellement le désir que l'Etat prenne l'initiative d'ériger un établissement d'enseignement moyen, l'Etat aura le devoir d'y procéder, sans demander au préalable l'avis de l'autorité provinciale ou communale.

ART. 2.

1) Een athenaeum of lyceum zal tot stand komen in elke gemeente of groep van gemeenten, waar familiehoofden voor een minimum van 90 kinderen, die den daartoe vereischten ouderdom bezitten, de oprichting ervan hebben aangevraagd.

2) Een middelbare school zal tot stand komen in elke gemeente of groep van gemeenten, waar familiehoofden voor een minimum van 60 kinderen, die daartoe den vereischten ouderdom bezitten, de oprichting ervan hebben aangevraagd.

3) Elke middelbare school voor jongens of meisjes kan geleidelijk omgevormd worden tot athenaeum of lyceum, naar gelang de noodwendigheden.

4) Elke middelbare klasse waarvan de bevolking 40 leerlingen te boven gaat, zal onmiddellijk gesplitst worden.

5) Een lagere klasse zal moeten aan een middelbare school gehecht worden, van het oogenblik af dat een zeker aantal familiehoofden, namens minimum 30 kinderen van 6 tot 12 jaar, een aanvraag indienen.

6) Een klasse voor bewaarschoolonderricht zal moeten aan een middelbare school gehecht worden, van het oogenblik af dat een aantal familiehoofden, namens minimum 40 kinderen van 3 tot 6 jaar, een aanvraag indienen.

II. — De lasten.

ART. 3.

1) De Staat neemt alle uitgaven op zich, die gevegd worden door de oprichting van het uitsluitend middelbaar onderwijs :

- a) het gebouw en dezes onderhoud;
- b) de onkosten voor verwarming, verlichting, reiniging, en verder alle kleine onkosten;
- c) de installatie, de schoolmeubelen, het didactisch materieel en hun onderhoud;
- d) de wedden van het onderwijzend en beheerend personeel;
- e) het loon van het lager personeel.

2) Voor de provinciale en de gemeentelijke inrichtingen, wordt de bestaande wetgeving behouden.

III. — Overgangsbepalingen.

ART. 4.

De gemeente waar, op het huidige oogenblik, een Staatsinrichting voor middelbaar onderwijs bestaat, wordt uitgenoodigd om aan de Staat het eigendom van de lokalen

ART. 2.

1) Il sera érigé un athénée ou un lycée dans toute commune ou groupement de communes dont des chefs de familles représentant au moins 90 enfants de l'âge requis, en ont demandé la création.

2) Il sera érigé une école moyenne dans toute commune ou groupement de communes dont des chefs de familles représentant au moins 60 enfants de l'âge requis, en ont demandé la création.

3) Toute école moyenne pour garçons ou pour filles peut être graduellement transformée en athénée ou en lycée suivant les nécessités.

4) Toute classe moyenne ayant un nombre d'élèves dépassant 40, sera dédoublée sans délai.

5) Une classe primaire sera rattachée à un établissement moyen, dès qu'un certain nombre de pères de famille groupant au minimum 30 enfants âgés de 6 à 12 ans, en font la demande.

6) Une classe froebelienne sera rattachée à l'établissement d'enseignement moyen, dès qu'un certain nombre de pères de famille groupant au minimum 40 enfants de 3 à 6 ans, en font la demande.

II. — Les charges.

ART. 3.

1) L'Etat se charge de toutes les dépenses résultant de l'organisation d'un enseignement exclusivement moyen :

- a) le local et son entretien;
- b) les frais de chauffage, d'éclairage, de nettoyage et tous les autres menus frais;
- c) l'installation, le mobilier scolaire, le matériel didactique et leur entretien;
- d) les traitements du personnel enseignant et administratif;
- e) le salaire du personnel subordonné.

2) Pour les établissements provinciaux et communaux, les dispositions actuelles restent en vigueur.

III. — Dispositions transitoires.

ART. 4.

La commune où, à l'heure actuelle, se trouve un établissement d'enseignement de l'Etat, est invitée à céder la propriété des locaux et le matériel de cet établissement à

en het materieel van deze inrichting af te staan; als vergelding wordt zij ontlast van de jaarlijksche onkosten die zij, tot nog toe, te dragen had.

ART. 5.

De gemeente die op deze uitnoodiging niet ingaat, blijft alle onkosten voor meubilering, kleine uitgaven, en herstellingen dragen; verder komen alle andere uitgaven van gelijk welken aard te haren laste. In dit geval, kan de Staat optreden voor de gemeente om hare verplichtingen uit te voeren. De Staat zal terug in het bezit van zijn voorschotten treden, door het aandeel van de gemeente in de cedulaire belastingen aan de bron af te houden. In geen geval, mag de gemeente, zonder toelating van den Staat, geheel of gedeeltelijk, over de lokalen beschikken, die ten dienste van het middelbaar onderwijs werden gesteld; zij mag evenmin deze lokalen tot andere doeleinden gebruiken.

ART. 6.

Daar waar de noodzakelijkheid zich voordoet, kan de Staat bij elke inrichting voor middelbaar onderwijs, een internaat voegen. Deze pensionnaten worden door de Staat verpacht, hetzij aan leden van het personeel der onderwijsinrichting, hetzij aan bijzondere personen.

l'Etat; en guise de compensation, elle est déchargée des frais annuels lui incombant jusqu'à ce jour.

ART. 5.

La commune qui ne se conforme pas à cette invitation, continue à assumer les frais d'ameublement, les petites dépenses et les réparations; en outre viendront à sa charge toutes les autres dépenses de nature quelconque. Dans ce cas, l'Etat peut intervenir en vue de l'exécution des obligations de la commune. L'Etat rentrera en possession des sommes avancées par la retenue à la source, sur la quote-part de la commune dans les contributions cédulaires. Dans aucun cas, la commune ne pourra, sans l'autorisation de l'Etat, disposer complètement ou partiellement des locaux mis à la disposition de l'enseignement moyen; elle ne peut non plus utiliser ces locaux à d'autres fins.

ART. 6.

Là où la nécessité se fait sentir, l'Etat peut adjoindre un internat à chaque établissement d'enseignement. Ces pensionnats seront donnés à bail, soit aux membres du personnel de l'établissement d'enseignement, soit à des particuliers.

Edg. MISSIAEN,
Léo MUNDELEER,
A. MARIEN,
C. DE JAEGER,
A. VAN ACKER,
F. FISCHER.